

M

Tenala socken i Nylands län.
Fyrkantig stensättning på Lillmalmbacken
invid Bonäs by.

Lillmalmbacken är en af åkrar om-
gifven, och med enris och gran be-
suxen samt med stora erratiska block
och mindre stenar betäckt höjd, där
den nakna klippan på många ställen,
isymmerhet på den södra sluttningen,
träder i dagen, samt ligger ca 250 m
norr om de till Bonäs by hörande tvän-
ne hemmanen Västergård och Öster-
gård samt mellan dessa och lands-
vägen från Bjerno till Tojo. Rån mel-
lan de tvänne hemmanens ägor löper
öfver backen.

Vid backens södra fot hade år 1891
det till Arkeologiska Kommissionen in-
lämnade och under nr 2785 Katalogiserade
sopsenfyndet blifvit anträffadt.

På backens krön och tillika på dess
till Östergård hörande del ligger en
fyrkantig stensättning, som den 2-3
augusti 1899 undersöktes af Studeran-
den B. Cederbrarf och mig.

Af någorlunda regelbundet satta
störe och mindre stenar begränsades
här ett fyrkantigt gräsbevuxet om-
råde, hvares längd i N-S utgjorde
ca 4,5 m, medan bredden i W-O var
ca 2,8-3 m. Stensättningens dimen-
sioner - räknade från stenarnas
yttre kanter - utgjorde 5,8 x 4 m. Den

största stenen - ett block af 95 cm höjd -
låg vid den södra smalsidan. De öf-
riga stenarna voro betydligt lägre.

Före undersökningen utstakades i och
för kartläggningen en 4 x 6 m stor rek-
tangel, inom hvilken stensättningen
kom att ligga. Rektangeln indelades
i 6 kvadrater med 2 m långa sidor, kva-
draternas hörn markerades genom upp-
resta käppar. Undersökningen af sten-
sättningens inre område försiggick så-
lunda att efter aflägsnandet af torf-
van två eller tre arbetare, biträdda af
Hen Cederkrantz och mig, genomgräpde
marken med små murareslefsor, hvarpå
den på detta sätt uppgräpda och un-
dersökte jorden genom sällning under-
kastades en ytterligare granskning. Men
då det visade sig att mindre före-
mål, såsom brända benbitar och brons-
fragment obemärkta kunde falla genom
sällnets maskor eller kastas ur sället
med de på nätet kvarblifna små-
stenarna, så blef det nödvändigt
att låta den sällade jorden ytter-
mera passera genom ett finare säll,
hvarjämte några barn fingo genom-
leta de vid sällningen sig bildande
små högarna. På detta sätt kunde
en mängd brända bensmulor och
några brons- och järnfragment till-
varatagas, hvilka vid den första
sällningen icke hade blifvit obser-

berade.

Vid grävningen stötte man genast under torfvan på sandjord, som var mycket uppblandad med stenar och groft grus, hvilket i så hög grad försvårade undersökningen att intet brända benbitar endast några få föremål hittades på sina ursprungliga platser, medan alla de öfriga fynden först på sällbotten kunde upptäckas. De brända benen och de i gräven funna öfriga föremålen lägo antingen omedelbart under torfvan eller endast några få centimeter under densamma. Bensmulorna, hvilka sammanlagda sikt utgjorde ca. 800 g, voro något lunda jämt fördelade öfver stensättningsens ivre med undantag af ett smalare område vid det sydvästra hörnet, där inga brända ben uppsamlades. Att döma där af att kolbitar endast sällan framgräfdes och att mycket få stenar visade spår af att hafva legat i elden, synes bäst, på hvilket lik eller liken blifvit brända, icke hafva stått i närheten för stensättningen.

Gravgodsset bestod af:

a) Mycken och andra till drägten hörande föremål: 5 fragmentariska bronsmål, af hvilka en med fågelformigt hufvud, 2 med profilerade

och 2 med platta skifforniga genom-
borrade hufvud, en öppen trind fin-
gerring (?) af brons med om hvarandra
gående ändor, en annan liten fin
bronsring, en fin bronsten hvars ena
ända är upprellad i en ring, en
järnsölja, 2 rektangulära och på den
ena långsidan med tandade ut-
skärningar prydda rembeslag af
brons.

b) Toiletredskap: Två små fragment
af en benkam (?), det ena prytt med
parallela fåror och en rad cirklar
med markerade midtpunkter.

c) Redskap: Fragment af trä eller
tre järnkripsar, fragment af en järn-
spik.

d) Wapen: En pilspets af järn.

e) Obestämbara föremål: Några bitar
af järnföremål, en liten bit af en
slipad sten.

*) En bit bränd lera.

Föremålen måste hänföras till
den äldre järnåldern.

Efter slutad undersökning fylldes
stensättningsens inre område åter med
de uppgrädda småstenarna och jorden
samt täktes med de utskurna torf-
vorna.

I Museets katalog äro fynden be-
skrifna under N° 3721: 1-25.

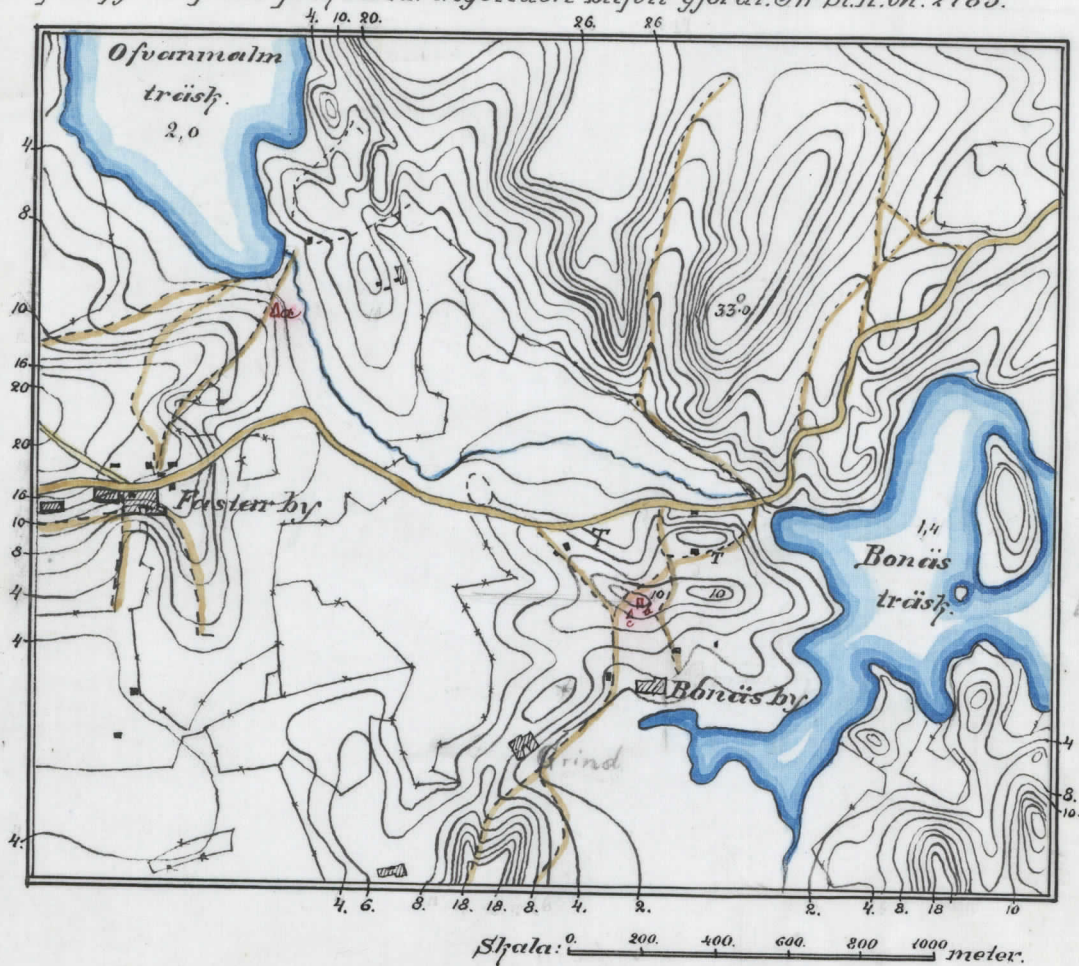
Jfr. fotografierna 12-14, 16.

Alfred Hachman.

A. K. $\frac{2393}{1}$ 1900. Situationsplan öfver Fastarbys och Bönäsby's omgifningar i Tenala socken.

a. Stället där år 1886 ett fynd af vapen från folkvandringstiden blifvit anträffadt. Jfr. St. H. M. 2421, 2444 och 2812. b. En synlig stensättning undersökt år 1899 af Mag. A. Nachman. Jfr. St. H. M. 3721. c. Stället där ett vapen fyndt från folkvandringstiden blifvit gjort. Jfr. St. H. M. 2785.

N:o 3667

Planen är i fördubblad storlek tagen från Ryska Generalstabens topografiska Kartvärl, Seht. V 21-22. Höjdhurvorna utmärka höjderna i sasjen. (1 = 2,133 m.)

K. $\frac{2393}{1}$ 1900.

Utdrag ur Kartan

öfver

Bonäs bys Skogsmark

och

en del odlingar

i

Tenala Socken, Haseborgs vesträ Hård och Nylands län.

upprättad i afseende å storskiftskomplettering

år 1885 af

hru H. Lindh genom Vatter Johrström.

a. Fyrkantig stensättning, undersökt i aug 1899 af Mag. A. Hachman.

Skala: 0 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000 alnar.

A. N. 2393 / 1900

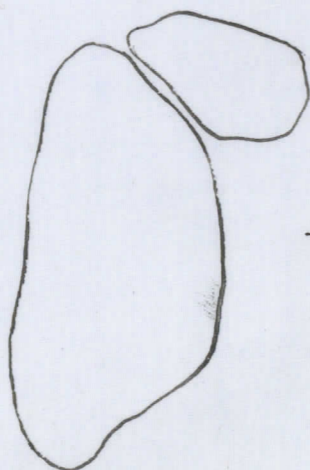
Planteckning

öfver

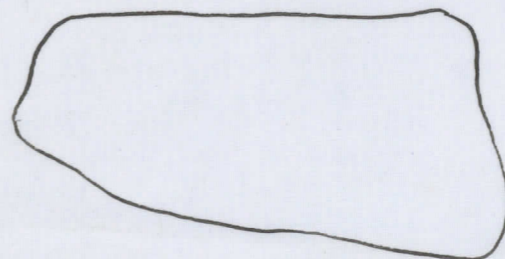
Stensättningen på Lill-Malm backen i
Bonäs (Östergård) hemman i Senala socken.

3 aug. 1899.

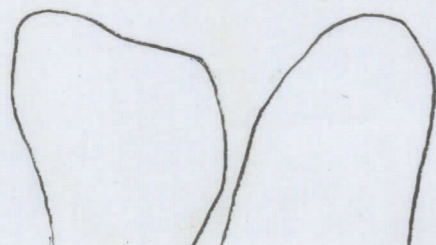
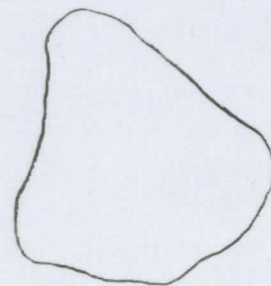
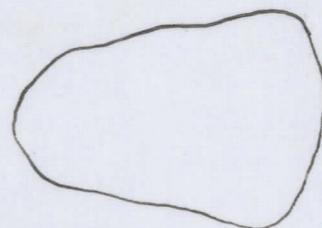
Pjotr Oederhvarf

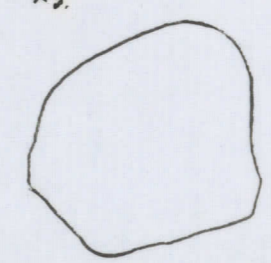
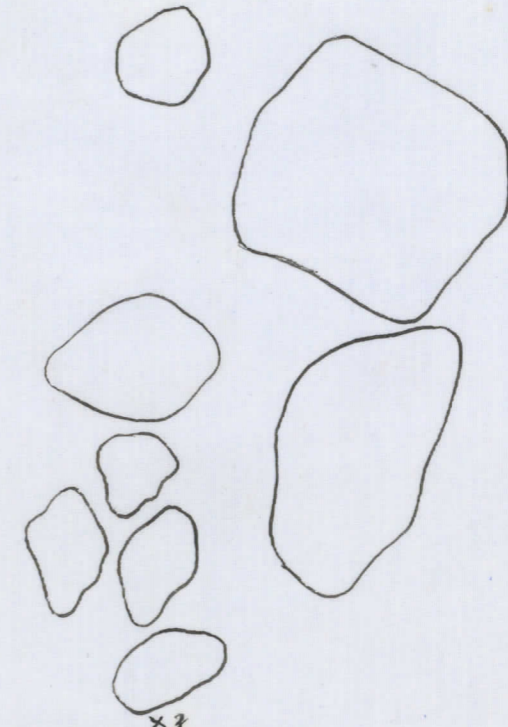
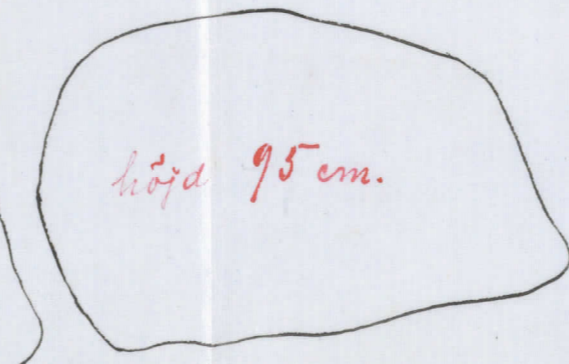
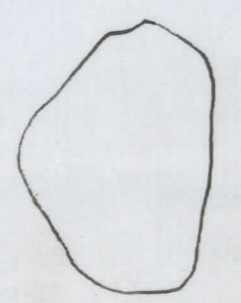
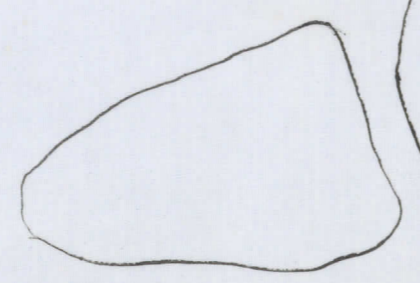
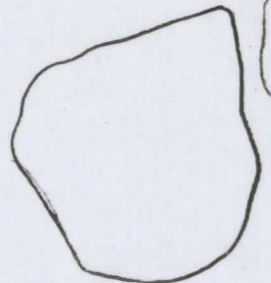
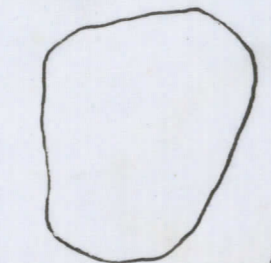
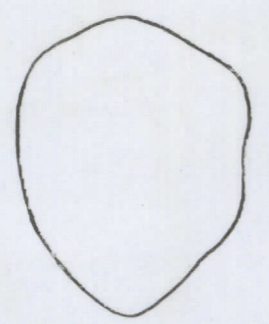

+4

+5

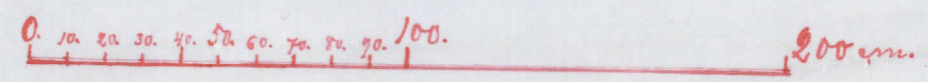

x1

x2

x3

höjd 95 cm.

A. K. $\frac{2393}{2}$ 1900.

Situationsplan

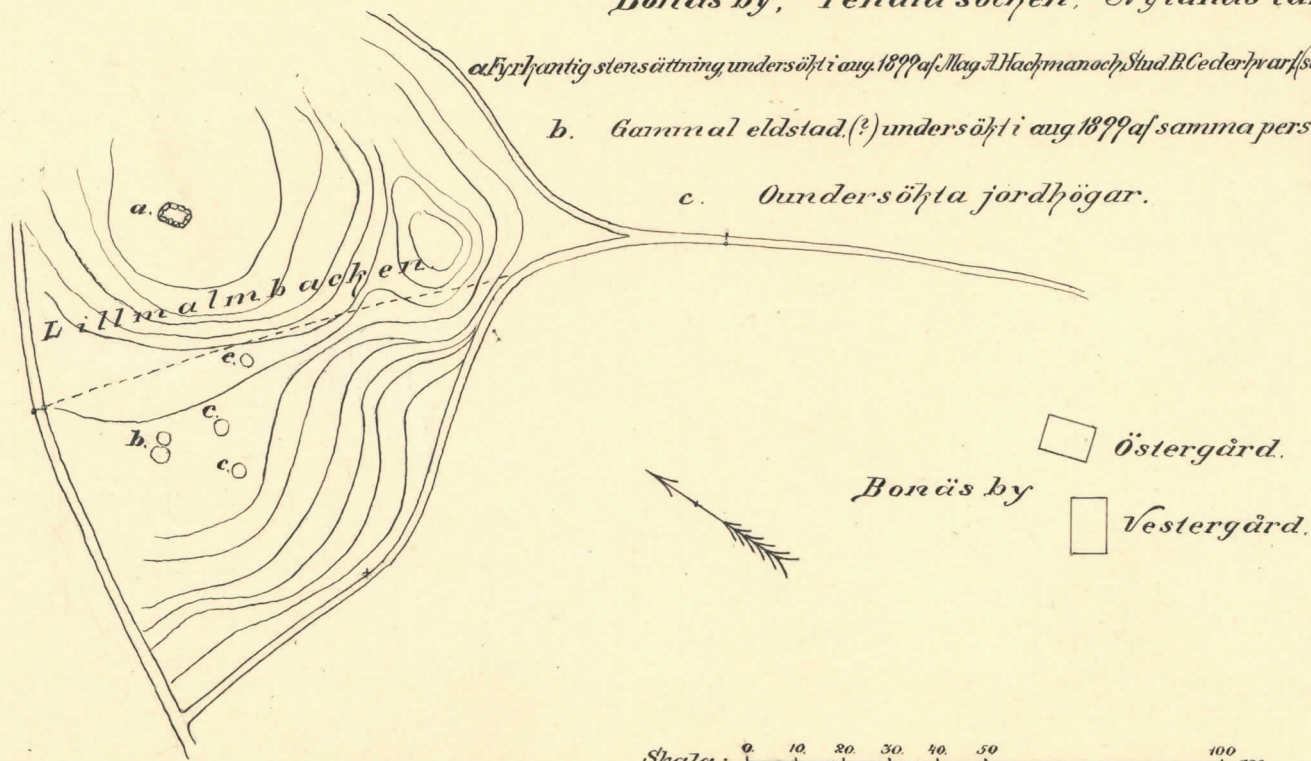
Öfver fornlämningarna ä Lillmalmbacken invid

Bonäs by, Tenala sochen, Nylands län.

a. Fyrkantig stensättning undersökt i aug. 1899 af Mag. A. Haafman och Stud. B. Cederqvist (se. H. M. N. 3721.)

b. Gammal eldstad (?) undersökt i aug. 1899 af samma personer.

c. Oundersökt jordhögar.

N. 2393
A. N. 1. 1900

Vy öfver en del af Fästarby^{II} hemmans ägor och Öfrannalm-
träsket i Senala socken. I den med a betecknade åkern hafva
spår af vapen från folkvandringstiden blifvit anträffade.
Jfr. St. N. M. 2421, 2444 och 2812.

A. N. 2393
1. 1900

Vg öfver Lillmalmbacken ^{19.} invid Bonäs by, Senala socken. Vid
a en i aug. 1899 af Mag. A. Hakman och stud. R. Pederwarf
undersökt fyrbantig stensättning. Jfr. St. N. M. 3721. och foto-
grafierna 13, 14, 16.

St. N. 2393
1. 1900

Vy öfver Lillmalmbycken ^{13.} invid Bonäs by, Senala socken.
Vid a en i aug. 1899 af Maj. A. Hackman och Stua. B. Pederwarf
undersökt fyrbkantig stensättning. Jfr. St. N. N. 3721 och fotogra-
fierna 12, 14, 16.

N. K. $\frac{2393}{1}$. 1900.

Vej öfver en del af Lillmalmbräcken invid Bonäs by, Senala
socken. I fonder vid de uppresta stängerna ligger en fyrkantig
stensättning, i aug. 1899 undersökt af Mag. S. Hakman och Stud.
S. Cederhoarf. Fotografien är tagen under pågående undersökning
från en punkt söderom stensättningen. Jfr. St. H. M. 3721 och
fotografierna 12, 13, 16.

A. N. ²³⁹³/₁ 1900.

15.

Vid öfver en del af Lillmalmbyarken vid Ronäs by, Senala
socken. Vid a , vid b lämningar af en gammal eldstad (?), i
aug. 1899 undersökt af Mag. A. Hakman och Stud. B. Cederhsarf,
vid c Östergårdshemman, hörande till Ronäs by. Nr. fotografierna
17, 18.

A. K. 2393 1900.

Fyrkantig stensättning på ^{16.} Lillmalmsbacken invid Brandås by,
Fenala socken, undersökt i aug. 1899 af Mag. A. Hakman och Stud.
B. Cederswaf. Karlarna äro uppställda, den till vänster vid södra
Amalsidan, den till höger bakom nordvästra hönstern. Jfr. St.
N. M. 3721 och fotografierna 12-14.

N. N. $\frac{2393}{1}$ 1900.

Gammal eldstad (?) på ^{17.} Lillmalmsöken sid Ronäs by,
Senala socken, undersökt i aug. 1899 af Mag. A. Hakman
och Stud. B. Cederkvist. Jfr. fotografierna 15, 18.

A. Fe. $\frac{2393}{1}$. 1900.

18.

Gammal eldstad (?) på Lillmalmbacken vid Bonäs
by, Senala socker, undersökt i aug. 1899 af Mag. A.
Häckman och Stud. B. Cederhvarf. Jfr. fotografierna
15, 17.

Utdrag ur Kartan
öfver
Bonäs by, Skuggsmark
och
en del odlinger
i
Tenala Socken, Raseborgs
vestra härad och Nyländs Län,
upprättad i afseende på
storskiftskomplettering
år 1883 af

Knut H. Lindh
genom Valter Nohr
ström

Skala 1 100 200 300 400 500 600 800 1000 1200 alnar